

kakor so sodili mogočni Angleži o Burih. Naša armada sicer ni jako številna, pa je organizovana in dovolj pre-skrbljena z municijo; povzdiguje jo moralna moč: ona odbija napade oholega sovražnika, boreč se za svoj in svojega naroda svobodo, s čistimi, neožlindranimi, pošteni rokami, utrjena v pomanjkanju in naporih in vajena tudi guerila-vojne. In dokler ostane taka, se ne pogubi!

»Popotnik« se tiska v 900 iztisih. Naročnikov ima 659, točnih plačnikov pa mnogo manj. Urednik mu je g. M. J. Nerat, ravnatelj v Mariboru, upravništvo pa izvršuje gosp. Fr. Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju. Uredniška nagrada z ekspeditom vred znaša 400 K, upravniška pa 240 K na leto.

»Zavezino« vodstvo je sklenilo, da je voditi račun e »Učit. Tovariša«, »Popotnika« in »Zvončka« vsakega záse, končni rezultat (eventuelni prebitok ali primanjkljaj) pa je ustaviti v skupni račun »Zavezino«, iz katerega je potem poravnati tekoče stroške. Upati smemo, da bo možno povoljno urediti »Zavezino« gmotno stanje že v kratkem času, kar bo nedvomno jako blagodejno vplivalo na vse delovanje in na razvoj dične naše »Zaveze«.

»Zavezino« učiteljstvo konstatuje lahko s ponosom, da stoji na stališču šolskega zakona, ki je nanj priseglo. Kot katoličani in poštenjaki ne moremo postati krivopri-sežniki, četudi nas vabijo nasprotniki nove šole zdaj z grožnjami, zdaj s sirenskimi glasovi v svoj tabor. Obžalovati pa je, da se dobijo med učiteljstvom posamezniki, ki pozabljajo, kaj je njihova dolžnost; ki ne spoznajo, da je bolje biti gospodar, ko najemnik! — Pri vsej velikej borbi, ki se bije v naši domovini — in ne v zadnji vrsti za napredno, svobodno šolstvo — se učiteljstvu pač ni treba posebno vznemirjati. Dogodkom, ki se jim bližamo brzimi, sigurnimi koraki in katere v prvi vrsti provzročajo in pospešujejo ravno nasprotniki napredka in izomike s svojim brezozirnim postopanjem, zre učiteljstvo lahko mirnim srcem nasproti. Tek zgodovine nam dokazuje, zakon narave je, da človeštvo vedno napreduje, se vedno bolj bliža svoji popolnosti. Ako se torej boj v naši domovini ne ublaži za časa, ako se ne omogoči vsem stanovom enakopravnosti in enakovrednosti in poštene eksistence, je neizogibno, da se bode pojavil prej ali slej vihar, ki bode nalik žarečemu in uničujočemu samumu zavel s smrtnim svojim dihom čez polje nazadnjaških teženj in sleparskih nakan nasprotnikov pravega napredka — in potem bo nastopilo svitlo, sveže, pomladansko jutro svobode in brateljubja, dan vstajenja, dan pravega krščanstva!

S tem končujem svoje poročilo in prosim, da ga izvoli prečastita delegacija vzeti v vednost. (Živahno odobravanje in ploskanje. (Dalje.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Zahvala. Podpisano vodstvo izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da je tudi XIII. glavna skupščina Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev dne 25., 26. in 27. maja t. l. na Bledu uspela tako lepo.

Prav posebno pa se zahvaljuje »Učiteljskemu društvu za radovljiski okraj« za presrčen sprejem in gosp. predsedniku Andr. Grčarju za lepi pozdrav na kolodvoru

v Lescah; pripravljalnemu odboru in njegovemu načelniku gosp. nadučitelju Fr. Rusu za obilni trud, ki ga je imel s pripravami za Zavezino zborovanje; slavnemu občinskemu zastopu blejskemu, na čelu gosp. župan Peternel, za iskreni sprejem in laskavi pozdrav pred Blejskim domom in za prepustitev dvorane v Blejskem domu za zborovanje delegacij; vsem onim, ki so nam kazali svoje simpatije s tem, da so okrasili svoje hiše z zastavami in streljali s topiči; gosp. prof. dr. Fr. Ilešiču in gosp. ravnatelju Ivanu Lapajnetu za njiju izborni poročili; gosp. državnemu poslancu dr. Andr. Ferjančiču in drugim dragim in milim gostom neučiteljem, ki so prihiteli med nas; vsem onim, ki so brzojavnim potom pozdravili naš shod; gospodom pevcem, posebno solistoma gosp. Rud. Vrablu in gospici Mariji Kratnerjevi za krasno petje; cenjenemu blejskemu pevskemu zboru pred Lujizinimi toplicami; vsem govornikom za navdušene napitnice in sploh vsem udeležnikom, ki so pripomogli, da je nastopila Zaveza tako impozantno.

Vodstvo zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Tajnik:
Drag. Česnik.

Predsednik:
L. Jérenc.

Štajersko.

„Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj“ je imelo svoje redno zborovanje dne 2. junija t. l. ob navadnem času. Mimo običajnih točk je bilo na dnevnem redu nadaljevanje Kvedrovega predavanja o Tolstoju.

„Učiteljsko društvo za ptujski okraj“ zboruje v četrtek dne 13. rožnika t. l. ob polu 11. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim vsprejemom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Razgovor o vprašanih za letošnjo okr. učit. konferenco. Poročevalca gg. M. Heric in Drag. Zupančič. 4. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju »Zaveze.« Poroča g. Iv. Fras. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi uljudno vabi Fr. Šorn, t. č. predsednik.

„Gornjegrajsko učiteljsko društvo“ bode zborovalo v četrtek, dne 13. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v Gorici pri Kokarjih po sledečem dnevnem redu: 1. Čitanje zapisnika. 2. Došli dopisi. 3. Predavanje. 4. Poročilo o XIII. glavni skupščini »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev«. 5. Nasveti in želje. Zborovanje vrši se pri vsakem vremenu! Odbor.

Književnost in umetnost.

Nekoliko odgovora. Neki »Methodius Postumus« je vzel pod kritiško steklo mojo »Avstrijsko zgodovino za ljudske šole«. Knjiga je namenjena slovenskemu učiteljstvu in slovenskim šolam. Naravno je, da bi moral g. »Methodius Postumus« pisati kritiko — ako je imel namen, koristiti stvari sami in slovenskemu učiteljstvu — v takem listu, ki je razširjen med slovenskim učiteljstvom. Tega pa mož ni storil, ampak se je zatekel k »Laibacher Schulzeitung«-i, katera ni razširjena med slovenskim učiteljstvom. Kdor je imel toliko potrpežljivosti, da je vso to zmes prečital, se je lahko prepričal, da je moral imeti g. »Methodius Postumus« poseben namen in da si je na vso moč prizadeval, ohladiti si neko jezico. Poleg tega je v tej zmedeni kritiki, katero je nakopičil »Methodius Postumus« značilno tudi to, da si g. »M. P.« ni upal podstaviti svojega pravega imena ter se je skril za hrbet uredništva. Taka kritika se mi zdi podobna vpitju pouličnega nagajivca, ki za plotom zmerja in psuje mimoidoče, češ... semper aliquid haeret. Torej, na dan s pravim imenom in:

„Sage mir, sage Freund, wer du bist,
damit ich dann weiss, was Du willst!“

Do tačas pa na dolgo, gostobesedno in votlodonečo kritiko — ali bolje: zmes kratek odgovor.

Za ljudsko šolo, oziroma za ljudskošolskega učitelja je predpisani učni načrt temeljni zakon za pouk. Učni načrt določa za vsak predmet smoter, kojega si naj učitelj prizadeva doseči. Dolžnost vsakega učitelja je, da se ob učnem načrtu in posebno še ob učnem smotru vsakega predmeta natančno pouči, da potem lahko in z mirno vestjo odgovori na vprašanja: kaj in koliko moram iz tega ali onega predmeta učiti — če so domače razmere otrok, razmere dotične šole in pa krajevne razmere toliko ugodne, da je sploh mogoče doseči predpisani smoter.

Prav tako velike važnosti kakor učni načrt, oziroma učni smoter, je za vsakega učitelja vpeljana Berilo, na katero se mora naslanjati ves pouk.

Učni načrt in vpeljana Berilo sta torej za učitelja temelj in nekako ogrodje pouka. Učitelj si mora sedaj prizadevati, da s svojim znanjem in s pripravami za pouk to ogrodje tako izpopolni, da — upošteva je zgoraj omenjene okoliščine — lahko z mirno vestjo odgovori: to in toliko mi je bilo mogoče iz tega ali onega predmeta učiti in: to in toliko sem tudi dosegel.

Taki razlogi so me vodili, ko sem sestavljal »Avstrijsko zgodovino za ljudske šole«.

Moj namen ni bil, podati učiteljstvu sistematično urejeno popolno avstrijsko zgodovino, tudi ne po metodiških predpisih, morebiti celo po formalnih učnih stopnjah obdelano avstrijsko zgodovino, ampak moj namen je bil, podati učiteljstvu pomožno knjigo, katera naj lažja učiteljstvu pripravljane za zgodovinski pouk. V »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« sem si prizadeval po svojih skromnih močeh zbrati v eno knjigo — oziraje se na učni načrt in vpeljana Berilo — tvarino, katero učitelj lahko uporabi pri zgodovinskem pouku. Ne trdim pa, da bi moral vsak učitelj vso to tvarino uporabiti, saj je to docela nemogoče. Na enorazrednicah v hribovitih krajih učitelj gotovo ne more toliko tvarine prebaviti, kakor se pa to laglje zgodi na dobro urejenih štiri- in večrazrednicah v mestih in nekaterih trgih. V tej knjigi pa tudi ni nikjer zapisano, da bi moral učitelj večrazrednih šol vso tu zbrano tvarino uporabiti. Poleg učnega načrta se je treba ozirati tudi na krajevne in druge razmere. Učitelj z dežele zgodovino Ljubljane lahko opusti, nikakor pa tega ne sme storiti ljubljanski učitelj. Štajerskega in primorskega učitelja ne bo zanimala »zgodovina Kranjske«, prezreti je pa ne sme kranjski učitelj.

Istina je, da se nekateri podatki iz občne avstrijske zgodovine ponavljajo pri zgodovini Ljubljane in Kranjske, a to sem storil namenoma in sicer zato, da učitelju ni treba prelistovati cele knjige, če na pr. išče podatke o zgodovini Ljubljane ali Kranjske. S tem sem hotel »pospešiti udobnost in hitro preglednost«, kakor piše g. prof. S. Rutar v »Ljubljanskem Zvonu«. In vsaka knjiga, ki je namenjena učitelju kot pomožna knjiga za pripravljane za pouk, mora biti tako sestavljena, da pospešuje hitro preglednost. Pa tudi mladini, kateri je tudi namenjena ta knjiga, ponavljanje važnejših podatkov spomin le pospešuje. V knjigi, katera ima tak namen, kakor ta, se ponavljanju nekaterih podatkov niti izogniti ni mogoče, ker na pr. »Zgodovina Ljubljane«, ali pa »Zgodovina kranjske dežele« ni del ali bolje nadaljevanje splošne avstrijske zgodovine, ki je opisana v prejšnjih poglavjih, ampak vsako teh dveh poglavij je celota zá-se, kar ima namen, pospeševati hitro preglednost.

V koliko sem s tako prireditvijo »Avstrijske zgodovine za ljudske šole« vstregel namenu te knjige, o tem je v prvi vrsti poklicano soditi ljudsko učiteljstvo, izkušeni okrajni šolski nadzorniki in glavni učitelji, oziroma srednješolski profesorji, ki so si prizadevali proučiti ljudsko šolstvo. Med ljudskim učiteljstvom gre glas, da je moja »Avstrijska zgodovina« dobrodošla. V rokah imam pisana priznanja okrajnih šolskih nadzornikov, kateri so to knjigo priporočali v nakup za šolarske in učiteljske knjižnice. Tudi slovensko časopisje je izreklo ugodno sodbo o tej knjigi. Najbolje je pa pogodil namen te knjige pedagoški list »Popotnik«. Pozna se takoj, da

je to oceno spisal spreten ljudski učitelj, ki natančno pozna potrebe in razmere našega ljudskega šolstva, kar pa o g. Methodiusu Postumusu nikakor ne morem trditi. Da, celo prav nasprotno sodbo imam o tem najnovejšem »pedagogu« XX. stoletja. »Methodius Postumus« nima niti pojma o ljudskem šolstvu. Samo par dokazov. Gosp. »M. P.« mi v svoji suhoparni, na vse strani zaviti in z osobnimi napadi popoprani »oceni« predbacuje, da je že naslov napačen, češ, da ne pokrije vsega, kar se nahaja v knjigi. Nikakor mu ne more iti v njegovo domišljavo glavo, da se v »Avstrijski zgodovini za ljudske šole« nahaja tudi avstrijsko ustavoznanstvo. Ta budala trditev izvira iz tega, ker g. »M. P.« nima pojma o ljudskem šolstvu. Mož ne pozna učnega načrta. Učni načrt pa zahteva iz zgodovine poleg drugega tudi to-le: »Glavna določila o ustavi, sosebno poučila o državljanskih dolžnostih in pravicah«. (Dalje.)

Vestnik.

Imenovanje. Vadniški učitelj, g. Fran Suher, je imenovan c. kr. glavnim učiteljem na ljubljanskem učiteljsku. Učitelj v Razdrtem g. Janko Trošt je imenovan nadučiteljem v Tomišlju. Šolski vodja v Trbovljah, g. Ivan Kuhar je kompetenčnim potom premeščen v Radomlje.

Vitezu dela, rodoljubu najčistejših rok, gospodu županu Ivanu Hribarju, je o jubileju doposlal dični naš S. Gregorčič nastopno znamenito čestitko:

Posiljam križe Ti za jubilej.

Pač križev si imel dovolj,
a zlatega ne križa —
zato jaz cenim Te tembolj,
to viša Te — ne niža.
Slovenec slednji nosi križ,
Ti tudi jih še kaj dobiš!
Navada je med nami brati,
da križe radi nam delé
in križe prav težke!
A ti pa niso zlati,
ki svet ta „dičijo“ bahati.
Zato te pa res častim,
ker zlati ne teži Te križ,
da kitil bi se z njim!
Brez „križca“ slavo Ti dobiš
in sled nesmrten zapustiš.
Pozdravljen mi za jubilej,
le čvrsto s križi še naprej!

Povišanja tržaških okoličanskih učiteljic. Iz druge v prvo plačilno kategorijo so povišane učiteljice na slovenskih ljudskih šolah v okolici: gospice Evelina Valentič, Angela Setničar in Gabrijela Komel.

„Popotnik“ se je preselil iz Maribora v Hribarjevo tiskarno v Celju. Pri tej priliki se je poplačal ves stari dolg.

† Pavlina Pajkova. Dne 1. t. m. je umrla v Ljubljani gospa Pavlina Pajkova, znana slovenska pisateljica. Bila je rojena 9. aprila 1854 v Pavji na Italijanskem; pisateljevati je začela jako zgodaj. Bila je sotrudnica mariborske »Zore«, katero je urejal njen soprog dr. Janko Pajk; jako mnogo njenih povesti je bilo natisnjenih tudi v »Kresu«, »Ljubljanskem Zvonu« in »Dom in Svetu«. Svoje spise je hotela tudi zbrati in izdala je v ta namen tri zvezke, od katerih sta izšla dva pri Drag. Hribarju v Celju, eden pa pri A. Gaberščeku v Gorici. Mir in pokoj!

„Slovenska zadruga“, glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug ter »Centralne posojilnice slovenske« v Krškem, bode odslej prinašala razen spisov narodno-gospodarske vsebine tudi razprave o domači in narodni vzgoji, ker slovensko učiteljstvo ne more še ustanoviti samostalnega lista v tej stroki, kakor se je to poudarjalo tudi na shodu jugoslovanske učiteljske »Zaveze« na Bledu.

Okrajno učiteljsko konferenco bode imelo učiteljstvo sezanskega okraja dne 19. junija t. l. ob 9. uri do-